

ՄԱՏԵՆԱԳՐԱԿԱՆ

(ԽԵԽ) ՅՈՎՀԱՆՆԵՒՍ ԹԼԿՈՒՐԱՆՅԻ

Յ Ո Ւ Ե Լ Ո Ւ Ա Ր

(ԵՐԿՐԱՅԱԿԱՆՔ)

Ա. ՏԱՂԵՐ

= 1 =

ԳՈՎԱՍԱՆՔ ՍԻՐՈՅ

Ա.

Աչերդ է թուխ ու պէտ, դու խօրօտիկ ես,
Քափուր վարդի նրման անուշ հոտիկ ես:

Բ.

Դու փնջած մանուշակ, վարդի ծաղիկ ես,
Նորելուկի նրման կանանչ ուռիկ ես:

Գ.

Դու սպիտակ ու կարմիր հոտեղ խնձոր ես,
Անուշ հոտովըդ դու զիս արբուցեր ես:

Դ.

Դու մեղրով շաղաղուած նուշ-ու շաքար ես,
Բըտրի լուսին, պայծառ արեգակըն ես:

Ե.

Դու հալած ու թափած ոսկի արծաթ ես,
Ղումաշ ես խազինի, քանի գովեմ զքեզ:

Զ.

Քո սէրն ի յիս դիպաւ, ստոյգ կ'այրիմ ես,
Արի՛ ինձ դեղ արա, իմ հարըն դու ես:

Է.

Կըտրեր քուն յաչերուս, դուն ֆարաղաթ ես,
Քո սէր զիս մոմ արար, պողպատ կայծքար ես:

Բնագիր Ս = Մանանայ, էջ 276, Հմմտ.
Տ = Կոստանեանց, Տաղեր, էջ 37. առած
է Մանանայէն և Հայերգէն:

Վերնագիր չունի Տ:

Բ. 1. — Վարդ ու, Տ:

Զ. 2. — Արեկ, Տ:

Է. 2. — . . . դու ինձ պողպատ
կայծքար ես, Ս Տ:

Է.

Դու գիշեր եւ ցերեկ մէջ իմ սրտիս ես,
Անմահ ու անգրող զհոգիս հաներ ես:

Թ.

Դու ինձ սիրելի եւ ինձ բարեկամ ես,
Չարկամն զայդ չէր աներ, զինչ որ դուն կ'անես:

Ժ.

Անթուր եւ անդանակ զարիւնս հեղեր ես,
Դնաց իմաստութիւնս, զմիտքս տարեր ես:

ԺԱ.

Ես եմ ափ մի հողէ, դուն հրրեղէն ես,
Քանի՜ զիմ այրած սիրտըս այրունես:

ԺԲ.

Յորտեղ որ կու նստիմ, զիս կ'մոռանամ ես,
Միթէ զիս դեղեցի՞ր, կամ թէ կախա՞րդ ես:

ԺԳ.

Ձքո ծով ծով աչերդ դեղով լըցեր ես,
Ունքերդ կամարակապ ի վեր քաշեր ես:

ԺԴ.

Դու ես կանանչ աղբիւր, ծովու նրման ես,
Ատամունքդ մարգարիտ, շաքարբերան ես:

ԺԵ.

Աշխարհս խորոտիկ զեմ դու մինակ չես,
Աստուծոս շատ իկեւ այլ տի զայ քանց քեզ:

ԺԶ.

Ասա զբանս, Յովանէս, է՞ր կու խընայես,
Դու Սուրբ Կարապետի հորտն ու ծառան ես:

ԺԷ.

Սուրբ Կարապետ, շատ կու խնդրեմ ըզքեզ,
Ջասողքս եւ զսողքս ի չարէն փրկես:

= 2 =

ԲԱՆՔ ՍԻՐՈՅ ՅՈՎԱՆԻՍԻ

Ա.

Աղեկ պատկեր բոլոր եւ գեղեցիկ ես,
Բերանդ շաքրով ի լի, թութա՞ն լեզու ես,
Գոյնդ է կարմիր վարդին, հոտովդ անուշ ես,
Դրբախտ ես ու պաղչայ, ծաղկի նրման ես:

ԺԱ. 2. — = Տ:

ԺԲ. 1. — . . . կը մոռնամ, Տ:

ԺԳ. 1. — Զֆո, զայդ քո, Տ:

ԺԴ. 1. — մէնակ, Տ:

ԺԵ. 2. — = Տ:

Բնագիր Ա, էջ 121, Լմմ. Գ, էջ 315

(Չեռ. Ս. Յ. Թիւ 615), 2, էջ 25 (Չոպ. Հայ
էջեր), Ն, էջ 714 (Արեգ, 1924):

Ա. 2. — Շաքրով ի լի, չրթունքդ գո-
վելի, Գ (բնագրէն տարբեր գրչով, ետքէն
գրուած է), — 3. — գոյդ, Գ:

Բ.

Երկինք և երկիր վրկայ որ կու սիրեմ զքեզ,
Զարթիր զականջդ քաց որ զանկատիմ քեզ,
Եկեալ եմ քեզի հիւր, ասպընճական ես,
Ընդէ՞ր յիս չես հայիր, զեմ անհաւատ չես:

Գ.

Թողում ըզքեզ ի քաց, թանց որ ինձ նենգես,
Ժամով զիս ժողովէ, ծառայ եմ ես քեզ,
Իմ սիրտս ու խելքս ու միտքս սիրով է առ քեզ,
Լաւ որ սիրես դու զիս, սիրեմ ես ըզքեզ:

Դ.

Խիստ եմ ես քեզ հաւան, թանց որ դուն ինձ ես,
Ծառայեմ քեզ անձամբս որ զիս չի խոցես,
Կամեց դուն ինձ, հոգի, և ես կու կամիմ քեզ,
Հոգի, ասայ դու ինձ, և ես կու ասեմ քեզ:

Ե.

Զայնդ է կաքվոյ նման թէ զիս կու ծայնես,
Ղաւլ ու հաւատ և երդումն՝ որ կու սիրեմ զքեզ,
Ծապուկ հոխ ու ճերմակ երբ որ դու քայլես,
Մանտրիկ մանտրիկ ծիծղաս ու շունչըս քաղես:

Ձ.

Յորդոր կաց ու ուրախ թէ զաւլի տէր ես,
Նայիմ սիրով ի քեզ, Աստուած վրկայ մեզ,
Շուտով հասնիս սիրուս թէ դու անսուտ ես,
Որպէս սիրես դու զիս՝ սիրեմ ես ըզքեզ:

Է.

Զարխի դեղած նետով սիրտըս խոցեր ես,
Պագով սիրտըս լափէ՝ թանց որ հաւան ես,
Ջուր տուր ծաւված լերդիս, փափաքեմ ես քեզ,
Ռատ աղբիւրի ջուր, և ես կու նայիմ քեզ:

Ը.

Սիրով սիրտըս լցուաւ, ինձ մեղ չի դընես,
Վարդ ես անուշահոտ, շուշան ծաղիկ ես,
Տուր դուն ինձի խըրատ, դու խիստ խիկար ես,
Բամեալ յազգըս մարդկան՝ ծառայեմ ես քեզ:

- Բ. 2. — գանկատիմ ես քեզ, Գ. — 3. — ճարտար, 2 լս. : — 4. — մանրիկ մանրիկ
— քեզ 'ի հիւր, Գ. : Գ. 2. :
Գ. 1. — Թանց, հանց, 2 Ն. : — 2. — 2. 1. — կաց ու, կացիր, 2. ու, չու-
ժըմով, Գ Ն 2. : — 3. — Ամ սիրտս, Գ. 6 ի, Ն. :
Խելքս, չուցի, Ն. : Է. 3. — փափաքիմ, 2. ծառուած ու
Գ. 1. — Թանց, յանց, Գ, հանց, 2. : — փափաք եմ, Ն. : — 4. — աղբիւր 'ի ջուր,
3. — հոգիս, ես, 2. : — 4. — ասա՛, Ն. : Գ 2. և, չուցիմ 2 Ն. :
Ե. 1. — զիս, ինձ, 2. : — 3. — ճերմակ, Ը. 4. — աղգըս, Գ Ն. : ծառայ եմ, Ն. :

Թ.

Ցաւդ ես զարնանային լանուշ կու ցաւդես,
Իիւտովդ կարմիր խնծոր՝ լանթառամ վարդ ես,
Փետրովդ սիրամարգու հաւուդ նըման ես,
Քաջանց տանէն բերած դու ինձ խիլայ ես:

= 3 =

ՏԱՂ ՎԱՍՆ ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՆ ՄԱՐԴԿԱՆ

Ա.

[Յ]այսաւր էի խիտ տըրտում,
Ենկիլէնտի էսկի տարտում,
Կատարեցաւ ընծի խնդում,
Քի եարըմի սէրանտա կէօրտիւմ:

Բ.

Ունրեր ունէր ինքն կամար,
Ղարա տըր զաշլարի խումար,
Խէվ եղայ ես նորա համար,
Իւզի կուլիստան ու զամար:

Գ.

Վայրի եղներու նըման,
Տուղուրտի կէօկլումա կուման,
Ակոատ մարգարիտ շարման,
Սէն էյլա տարտումա տէրման:

Դ.

Անչափ սէր տուիր ինծի,
Այ զաւնճայ կուլարու կանճի,
Այլա հազար նարընճի,
Եյլէտին պէնի զարընճի:

Ե.

Նըռան հատին ես նըման,
Ղարանֆիլ իլայ ըռահան,
Եկ որ մըտնունք ի պաղչան,
Կուլիստան ու սալլի բաւլան:

Թ. 2. — ւ, չուցի, ն. — 2. — Իիւ-
թովդ, ն. հոտովդ, Գ. Իւթովդ, 2. Հիւ-
թովդ, 2 լս. ւ, չուցի, ն. 2. — 3. —
փետրով, Գ. Սիրամարգի հաւու, 2. Փետ-
րովդ սիրամարգ ու հաւուդ, ն. — 4. —
Քաջանց, Գ.

Բնագիր Բ = Ձեռ. Ս. Թ. Թ. 1417, էջ
409, նոտրագիր Տաղարան, ԹԿ. 1644, Հմմտ.
Վ = Կոստանեանց, Նոր Ժողովածու, Դ.
Պրակ, 1903, էջ 16. առած է 1695 թուին

գրուած Ձեռ. Տաղարանէ:

Վերնագիր. — Տաղ Վասն Սիրեւութեան, Վ.

Ա. 3. — ինձ, Վ. — 4. — Քի եարըմ

սէյրանտա, Վ.

Բ. 2. — Ղաւարի, զեօղլէրի, Վ.

Գ. 2. — Տիւշուրտունկ կէօնկլումը, Վ.

Դ. 2. — . . . Կիւլէրին կէնճի, Վ. —

3. — ալլիլի հազեր ես, Վ.

Ե. 2. — իլայ, էյի, Վ.

Զ.

Նըման է ծոցդ ի դրախտի
 Կէլ երխմա կէօկլումին թախտի,
 Մըտնունք լօք անենք սէյրան,
 Սուրալում օմրու, ու վախտի:

Է.

Եփ կու տեսնում զինքըն կանկման,
 Հէջ դալմազ ճանումտայ ֆէրման,
 Եկոյ որ լինինք հայրան,
 Էթմա կէօնկլումի փէրուշան:

Ը.

Սուրատթ է բոլոր լուսին,
 Մոռ մընավշայ դաւնճայ կեուլ սին,
 Մօտեցիր քիչ մի քո ծառային,
 Հայ զալում նէզուկ ու շիրին:

Թ.

Ի յայսմ աշխարհիս միջին,
 Սէն սէն շահրի վի Չինումաչին,
 Երգողիս Յովանիսին,
 Ըռահմ էյլայ, պաշինկ իչին:

= 4 =

ՏԱՂ ՅՈՎԱՆԷՍԻ ՎԱՍՆ ՍԻՐՈՅ

Ա.

Ես քո սիրուն չեմ դիմանար, հալալ արա, հանսը մեռայ,
 Առ ի հետ այլ զոսկի փէտատ, և եկո փորէ ինծի թուրպայ:

Բ.

Թող զիս երեն տառայպուլով, որ իմ սըրտիս բոցըն գոռայ,
 Շատ մարդ ի յայս կըրական ընկնի, չորն երի դալարն ի վըրայ:

Գ.

Թող լըվանան ըզիս զինով, մտրուպ բերեն ինձ քահանայ,
 Կանանչ տերեւըն թող պատնեն, տանին թաղեն ի նոր պաղչայ:

Դ.

Հայ հարամի ու մարդըսպան, ճալատն ի քովդ աշկերտ կու գայ,
 Շատ զըրեր ես սիրու զընտան, դուռդ ու դըրունքդ է դանարայ:

Զ. 1. — Ի, չուճի, Վ. — 3. — Իուք, Վ.

Է. 1. — Երբ, Վ. — 3. — Եկոր լինիմք
 Ի հէյրան, Վ.

Ը. 1. — Սուրատթ Վ. — 2. — Կիւլ,
 Վ. — 3. — քիչ մի, չուճի, Վ. — 4. —
 նազիք, Վ.

Թ. 2. — Սէն սին չէհր Չինումաչին,
 Վ. — 4. — Ըռահմէթ էյլէ պաշին . . . Վ.

Բնագիր 2 = Զօպանեան, Հայ Էջեր,
 էջ 74, Հմմտ. Ռ = Սուրթաթեան, Գր. Գո-
 հարներ, Ա. էջ 424, Հայ Էջերէն առնուած:

Ե.

Զսիրտս երեցիր ու սղկեցիր ու քաշեցիր յայրորդ սուրմայ,
Կարծար զարիւնս վաթեցիր և ի ոտվընիդ դրբիր հինայ:

Զ.

Քարկոծեցէք զիս խնծորով, քաղցր լեզուվ խոցոտեցայ,
Անուշ գինով զիս խեւ արիր, որ ի ծոցըդ զնտանեցայ:

Է.

Աս գիշեր ի յերազիս կըտըրտեցին տիբայ տիբայ,
Կազանք արիւնըս կըշտացան ու թռչունք ի լաշիս վըրայ:

Ը.

Վըրաս բերան է առիւծու, արիւնը գէտ ջուր կը բըխայ,
Ով արիւնէս է ծարաւեր թող գայ խըմէ որ լիանայ:

Թ.

Կըտըրծվորացն յոտիցն ի հող, մէկ հոգեկ մի ունիմ փետայ,
Իմ ճիկարըս քապապ հերիք, արունըս թող գինի լինայ:

Ժ.

Կըլուխս ամպերն ի վեր իջեր ի սըրտիս լեռներուն վըրայ,
Մաղծըն սըրտիտ մըշուշ կապեր, արեան արցունքըս կու ցողայ:

ԺԱ.

Կերակրեցաք ի մի սեղան, ու խըմեցաք ի մի կըթխայ,
Մէկտեղ ելաք, մէկտեղ նըստաք, ան ժամանակն ո՞ր է հիմայ:

ԺԲ.

Ո՞ւր է զավըդ, ո՞ւր է երդումն, որ բռնեցաք զԱստուած վըկայ,
Ի զատ ընկաք, օտարացաք, չարկամն եղև մեզ մահանայ:

ԺԳ.

Աստուած մեր չարկըմին չար տայ, որ իւր չարովըն լիանայ,
Բարեկամացըն տայ բարի, մեր բանն ավայ բարի լինայ:

ԺԴ.

Աստուած ճամբայ տայ իմ սրտիս, ծառըն ծաղկի՞լու կանչանայ,
Կամ իմ սրտիս ծառըն բուսնի, ծագըն՝ խօսի ու ճըվըլտայ:

ԺԵ.

Համբերելով գործք կատարի, խեւ Յովանէս, դու համբերէ,
Ատեն լինի գայ իւր կամաւ զինչ հեռաւոր զինք համբուրէ:

= 5 =

Ի ՅՈՎԱՆԷՍ ԹԼԿՈՒՐԱՆՑՈՅ Է

Ա.

Խոստովանիմք եւ դաւանիմք ըզբեզ Աստուած անժամանակ,
Անըսկիզբն, անկատարած, անեղ, անմահ և անօրինակ:

Զ. 1. — Քարկոծեցիր, Ռ:

ԺԳ. 2. — ավայ, ալ գայ, Ռ:

Բնագիր Ի = Զեռ. Ս. Թ. 1521, թղ. 139թ, թկ. 1734, Գանձգիրք Նոտրագիր:

Այս Զեռագրէն առնելով տպած է Ա. Զօպանեան, Անահիտ, 1929, Մայիս, էջ 47: Լմմ. Փ = Զեռ. Ս. Թ. 1249, թղ. 173թ, թկ. 1750-51, Գանձգիրք Նոտրագիր, միւ-

Բ.

Անպատմելի, անճառելի, անքննելի եւ անքանակ,
Անեղական լոյս կենդանի, համատարած, անվայրափակ:

Դ.

Ճառագայթ լուսոյ ճառանջ, իմանալի լոյս գերունակ,
Երրորդութիւն եւ մի քնութիւն, Աստուածութիւն, անհաս էակ:

Դ.

Հայր եւ Որդի եւ Սուրբ Հոգի, միշտ եւ յաւիտ եւ մի երրեակ,
Անծանց ւ անուանցդ է բաժանումն, այլ ամենայն մի եւ միակ:

Ե.

Ամենայնց ես արարիչ, յամենեցունց անպարունակ,
Քան զամենայն միտք ես ի վեր, ւ ամէն մըտաց ես վեհունակ:

Զ.

Զամենայնն դու քնես, ւ անքննելի մընաս յերակ,
Հրեշտակացն անքննելի, անմարմինքն ոչ են քեզ զիտակ:

Է.

Քանզի դու բարձր ես վեհագոյն, խորք քո չունի իսկի յատակ,
Դու զայնօք լայնատարած, անհասական եւ անորակ:

Ը.

Յոչնչէ ստեղծեր զեղեալքս, բոլոր գոյիցս աննմանակ,
Զիարդ կարէ պատմել բերան, դու անուրեր ւ անբաւանդակ:

Թ.

Զքեզ զըւարթունք փառաքանեն եւ սերոքէք պարապարփակ,
Քեզ մարդիկ երկըրպագեն, զի քո ձեռացդ են գործունակ:

Ժ.

Քեւ անասունքն բուծանին, թռչունք, սողունք ւ անբան գազանք,
Ծառք եւ բոյսք պտղաբերին, մատղաշ հանեն ոստ բարունակ:

ԺԱ.

Քոյին խնամօքըդ պահպանին, մընան հաստատ ւ անփոթեցակ,
Օղայինք եւ երկրայինք, են քեզ յանձին ծով ու ցամաք:

ԺԲ.

Ես անարգս յամէն գոյից, առ քեզ վստահ փութամ յերակ,
Բաց ըզբերանս իմ յորհնութիւն, հոգւոյս վառեալ զլոյս քո ճըրակ:

ԺԳ.

Լըցո՛ շնորհօք Հոգոյդ Սրբոյ, զմիտս որ բանից առնէ ճարակ,
Մաքրեա՛ զհոգիս, զմիտս եւ զբանս, սուրբ օրինաց լինել մըշակ:

(11)

Ն. ԵՊՍ. ԾՈՎԱԿԱՆ

Նոյն գրչի գործ:

Է. 1. — Խոր, Ի փ. առակ, Ի փ.

Ը. 2. — Պատմէ, Ի փ.